

EPITAPHIUM

in obitum

GERARDI MERCATORIS

Auo suo, piæ ac placidè vita defuncto.

A Missum luxi qui nuper vtrumq; parentem,
 Heu miser ad tu nulos cogor abire novos.
 Sic, Aue, te venerande pium qui dogma dedisti
 Sæpius, hinc nobis te rapit atra d. es?
 Sic doctrina grauis, pietas sic prisca peribit,
 Hæcq; sepulchralis conteget vna simul?
 Absit vt hæc perijisse queant quæ morte tenaci
 Consumptos vitæ perpetis esse iubent.
 Has liceat cin. ri lachrymas tamen addere Auito,
 Nam pressus nimium, cor ferit ille dolor.

*Thesbite vt quondam vatis successor, in altum
 Quadrigis rapti dona recepit heri.
 O vtinam doctæ mihi sic quoque portio' mentis
 Cedat, & eximie pars quotacunq; manus.*

IOANNES MERCATOR
*Ex primogenito nepos, hisce marens
 parentabat*

EPISTOLÆ DVÆ

Duorum doctissimorum virorum

*Doctoris Reinhardi Solenandri Illustriss. Ducis Iulie, Cluuiæ, Montis, &c. Medici vides
 licet, & D. Iacobi Sinstedij D. V. I. in laudem Atlantis conscriptæ.*

S P. Doctissime Mercator amicorum integerrime, remitto tibi meditationem tuam in sex die-
 rum opera conscriptam, mihi mirum in modum grata & acceptam. Nam sola illa in natura-
 rum rerum cognitionem deducimur. Quando tua apodictica argumenta clarè & ad viuū demon-
 strant, Coeli, Aeris, Aquarum & Terræ, prima & originalia principia: de quibus inter Ethnicos Phi-
 losophos magna fuit dissentio. Tuis itaque rationibus probè perspectis & intellectis, non amplius
 vanissima Aristotelis monstrosa priuatione seducemur. Memini cum illud vanum fallaxque fig-
 mentum à Petro Ramo Parisijs impugnaretur, vnde hæreseos accusabatur: vt pote qui Aristotelica
 fundamenta hætenus in omnibus scolis approbata niteretur conuellere. Magnam itaque tibi habi-
 tati sunt, omnes studiosi gratiam, quod tandem verissimam principiorum & causarum cognitio-
 nem, diuinitus imbutus in hisce extremis Mundi fecibus, nobis communicaueris. Transscriptum
 ex tuo exemplar misi Greuenbrochium ad Amicum meum integerrimum, Dominum Iacobum
 Sinstedium, Iuris D. hominem doctrina, pietate & probitate insigni. Is legit & cum hoc epistolio ad
 me remisit, ex quo vt intelligas ipsius mentem & iudicium, ipsius *ὑπομνημα* ad te mitto. Ille obnixè
 precatur (quia putat me apud te aliquid valere) vt te ad moneam & adhorter, quo hoc scriptum pri-
 ma quaque occasione omnibus bonis & doctis communices. Ego vero non hoc solum, sed magno-
 pere flagito, vt ceteros libros quoquomodo possis, expedias, forte tergiuerfando valetudinem atque
 ætatem proferes (vt ego ætatem & negotia plerumq; prætendo) verum mihi videtur, vt grauis ætas,
 non solum te non excusare debeat, sed magis vt matures hos labores, stimulum addere. Vtinam si
 mihi liceret à meo decrepito & male sano Principe (cui solus in hoc difficili seruitio serui) abes-
 se, non solum valetudinis tuæ causa aliquoties ad te excurrissem, sed ea potissimum ratione te con-
 uenirem, te vt monerè expedirumq; redderem, quo auspiciata hæc, & bene incepta absolueres: tum
 etiam de iucundis his studijs, iucundè & amicè tecum vt conferrem. Cum in tuæ huius meditationis
 lectione me oblecto, & veluti Cygneam cantionem tuā animo excipio, venit mihi in mentē quod
 cum Galenus noster, vsum humani corporis partium doctè explicaret, votum quasi animo concep-
 tum calamo omnipotenti Deo voueret. Memini enim quando sub finem 3. li. de vfu partiu explici-
 tū fateretur, illos suos commentarios se ceu hymnos quosdam conscribere, in quo veram magis pieta-
 tem consistere existimaret, quam si taurorum *ὑμνους* ei plurimas sacrificaret, & casias aliaq; sex-
 centa vnguenta suffumigaret: præferebat his omnibus se ista prius scire, exponere deinde alijs quæ
 nam sit ipsius Dei sapientia, quæ prouidentia, quæ potentia, quæ bonitas, quorum ignoratio Ethni-
 cus ille summam impietatem iudicabat, non si à sacrificio abstineret: quæ sententia haud longe mihi
 à sacro

*Hanc egregiā
 & opere dignā
 augmentatio-
 nem hinc mutan-
 atam suo loco po-
 differimus. ce-
 capite 13. lil*

à sacrosanctorum vatum sententijs videtur disiunctus. Mirifice delinitus sum ex Mose recognoscen-
 do vera physices elementa & principia, quæ tu in hoc tuo scripto euidentissimis demonstrationib⁹
 proponis, re veritatis cupidus lector tuis argumentis non sine ratione acquiescere possit. Mirum
 quam variæ & diuersæ opiniones de mundi materia apud Ethnicos scriptores passim legantur, vt vi-
 dere est apud Galenum in historia philosophica: apud Laërtium in vitis Philosophorum: Plutar-
 chum in libris quatuor de placitis Philosophorum (qui mihi physicorum dogmatum epitome vi-
 dentur) apud Platonem etiam; tum ex Christianis apud Epiphanium in confutatione octuaginta
 hæresium, qui explicare res adnotarunt: vt de multis alijs nihil addam. Quæ omnia concidunt
 quando tu post Ideæ diuinæ descriptionem progredieris, ad primæ illius massæ secretionem, quæ Le-
 ctorem in Dei Creatoris & primæ materiæ cum suis innatis formis & qualitatibus diuina eaque in-
 credibili potentia primitus & ex nihilo creatæ, adducis. Quæ 13. capite tuæ huius meditationis de
 ligno vitæ consignasti (in quo mei honorificam facis mentionem, mihiq; plus amice tribuis quam
 in me agnosco) ea legi & relegi aliquoties diligenter, quando enim illa planè Philosophica & Me-
 dica sunt, mirum quantum istis afficiat. Inter cætera ostendis & bruta animalia suæ naturæ ex her-
 bis subsidium querere, quod Hyrundinis, Cati, Bufonis, Canis exemplis demonstras, licebit pluribus
 ostendere, quandoquidem ipsa natura docta plurimarum herbarum vires cognitæ mortalibus in-
 dicarunt. Etenim Ceruos credimus Dictamum herbam, quod eius pastu telum eiecissent sagitta-
 rum vulneribus mederi ostendisse: Sic Ceruas Sefeli herbam demonstrasse arbitramur: Testitudi-
 nes, Cunilam: Mustelæ Rutam: Ciconiæ Origanum: Accipitres Hieracium: Columbæ Verbenacam,
 vt non minus hæ postremæ ab ipsis animalibus, quam Chelidonium ab Hirundine, nomina adepta
 sint. In Aegyptiorum hieroglyphicis Pica pingitur lauri folium ore tenens, quo designant homi-
 nem sibi ipsi medentem. Etenim Pica ægrotans, natura docta, dicitur lauri folia in nidum congerere,
 re, quo illis morbos arceat. Vt antiquitas Apollini, quem Medicinæ inuentorem, dicente etiam Na-
 sone, constituunt, haud immerito Laurum sacram fecerint dicarintq; Parietaria, quæ à Perdicibus
 Perdicium quoq; dicitur, quando Perdices in ijs locis, vbi illa copiose prouenit, vt plurimum se vol-
 uant atque oblectent: Feniculum nobilitasse credimus Serpentes: nam gustatu atque esu ipsius sene-
 ctam exuere, oculorumq; aciem succo eius reficere scimus, vnde ipsius vsus nobis patefactus: Tu
 eodem in capite addis, tales plantarum species in quaque regione à Deo creati, quales hominibus, &
 animalibus ibidem natis, maxime conueniant. Quod viuis testis multis documentis monstrare
 possem. Imo tam confidenter hoc nixus comperimento, sæpe numero probaui, ex plantarum nas-
 centium frequentia, me tere animaduertere posse, quibus morbis popularibus nimirum in his quæ
 libet regio subiecta est. Obseruamus hoc ipsum apud Danos, Phrysios, Hollandos, quibus Scorbu-
 tus dictus morbus frequens, istius quasi proprium medicamentū Cochleariam scilicet copiose pro-
 uenire. Ita vbi in paludosis locis Tamariscus natale solum agnoscit, plerumque Lienis ibidem vitij
 expositi sint incolæ, quod ex lurido colore, qui intumescence cute illis efflorescit, hypochondrijsq;
 inflatis videre licet. Eodem modo obseruamus, quibus in pagis circa sepem in arëis frequens Absyn-
 thium luxuriat (in iisdem habitatores naturalium viscerum obstructionibus, ventriculi infirmitate
 suffusione bilis plurimum affectos, vt facile nisi prædictæ herbe vsu, viscerum meatus referantur, ex-
 teraq; bile eadem roborentur firmenturq; in lictum primum, paulo post in aquam intercutem
 exorbitent. Longius progredieris, si istorum catalogum contexere velim. Quæ eodem in capite de
 insitione proponis, exquisita consideratione digna sunt. Nam quod obseruasti cortices stemma-
 tum, furculorum verticibus primum & potissimum vniri, id quotidiano vsu atq; experientia com-
 probatur: Hinc est quod de stemmate inferendo quam tum relinquatur parum solliciti simus dum-
 modo cortex purgatus scissusq; cortici ita aptetur, vt fibris sese contingat. Insitionis diuersi modi
 sunt quæ fit scisso trunco, in ea non minus obseruari debet ista corticum adæquatio, quam quæ fit,
 Infoliatione, quando nimirum inter truncum & corticem furculus inseritur, imo in Infoliatione
 (quam alij Emplastrationem vocant) id ipsum obseruandum est: Atq; hic diligenter notandum eti-
 am si Columella statuatur, omnem furculum omni arbori inferi posse. Ego tamen communi senten-
 tiæ hoc tribuo, quod aptissima insitio perficiatur, vbi istarum arborum cortices inter se ita vnian-
 tur, vt inter furculum inferendum & truncum cui inferi debet, ista cognatio sit, vt cortices inferen-
 di furculi & cortici stemmatis admissarij eiusdem qualitatis, quod superficiem attinet, præferat.
 Sed de modo & qualitate insitionis, vbi ad te venero, quod breui fiet: tum de animalibus medicis
 (sic enim voco animalia quæ herbarū vires natura monstrante docuerunt) conferemus exactius de
 ijs enim sæpe & multum cogito, quod facile intelliges, ex eo commentario quem de Climacterismo
 conscripsi. Nam vt ex herbarum folijs, floribus, earum scilicet tum etiam seminis figura ex trunco
 & stipite ex succi qualitate & id genus alijs haud difficile coniectari, sed docte licebit, quibus morbis,
 quarumq; partium affectibus herba quælibet conueniat. Quapropter hac vice latius nō progredior,
 in nostrum conuentum ea dilaturus. Interea tu, vt valetudinem tuam cures, te hortor, quod eo quod
 præscripsi modo: haud magno negotio facies, & me vicissim ama. Raptim Dusseldorpij ex aulicis
 negotijs, Calendis Iulij. Anno. 1594. stilo veteri.

Tuus Reinhardus Solenander Medicus.

Prudentissime humanissimeq; Solenander, Legi Doctissimi viri Gerardi Mercatoris librum de Fabrica mundi non minus verè quam doctè scriptum. Et dici non potest quantopere me istius scripti lectio affecerit. Video hæcenus tam Ethnicos quam Christianos vera physices Elementa & principia ignorasse, nihil certe iucundius, quam euidentissimis rationibus ac demonstrationibus, auidum Lectorem & veritatis cupidum, in Dei Creatoris, & primæ materiæ, cum suis innatis formis & qualitatibus, Diuina potentia primitus & ex nihilo creatæ, penitiorem cognitionem adduci. Pulchre igitur post Idæ diuinæ descriptionem progreditur ad primæ illius massæ & materiæ secretionem demonstrandam. Nam ostendit flatu & vehemētiore vento aqueam & limosam illam materiam secretam fuisse, ita vt grauius ad centrum in vacuo constitutum vltro declinarent. Nimirū terram etiam dum fluxilem, punctum siue centrum sphericæ figura, per equilibrium circumdedit, & ventorum flatibus in siccitatem & duritiem paulatim fuisse redactam. Deniq; ex illa commotione aqueæ materiæ, subtiliores humores in ærem conuerti & formari ceperunt; & deinceps ex aëre ætherea regio cum coelestibus sphaeris & stellis adornari cœpit, ita vt aquas illas supra cœlestes & Empyrium cœlum constituentes, lucidissimas faciat & angelos ex ijs creatos esse statuatur. Hæc omnia sunt Dei Verbo & rationi minime dissentanea. Licet Aristoteles octauo *φυσικῶς ἀκουστικῶς* mundum contendat æternum esse, Quem Picus, Comes Mirandulanus, & Paulus à Schala, & Palingenius in Zodiaco pro viribus tuentur. Sed prestat Dei verbo adherere, quam incertis opinionibus fluctuare, Non posset sane quicquam iucundius suauiusq; dici, quam cœlos, angelos & stellas, aërē, aquas & terram, & quicquid in ijs continetur, ad solius hominis vsum esse creata vt ei inferuiant. Quum istorum omnium origo ex vna eademq; massa desumpta fuerit, ex qua & homo, sequitur cœliorum, Angelorum & omnium rerum creaturarum magnam cognationem affectionem & amorem inter se, & erga hominem esse. Ego certè dicam libere quid mihi inter legendum acciderit, magno desiderio & ardore inflammari cepi, erga omnes res à Deo conditas (solis diabolis exceptis) vt-pote mihi cognatas & ab optimo Deo in meos vsus creatas, Hinc permoneor ad gratitudinem Deo assidue præstandam, quæ augetur & perficitur Christi cognitione. Illud certe solertis & sagacis ingenij iudiciū est, quod ex aquarum à terra separatione & mediæ terræ cavitatibus inclusarum, idq; vndiq; ex æquilibrio, ne centrum ponderis in æqualitate grauetur, inde concludit & probat alteram terræ partem infra nostrum horizontem ex aquis eminentem, nostræ Europæ, Africæ & Asiæ correspondere. Quanta prudentia differit de characteris herbarum, in quo loco & tui honorificam mentionem facit. In summa agnosco illum doctissimum esse virum, & omnium Illustrissimorum Principum fauore & amore dignissimum. In vltimis duobus capitibus verum Theologum agit de originis peccato disputans; atqui non singulis theologis per omnia satisfaciet. Statuit enim animā ex traduce propagari, & non diuinitus infundi in recens creati pueruli corpus. De qua re Augustinus & Hieronymus, prolixissimis & elegantissimis epistolis disseruerunt: sed Augustinus in nostri authoris sententiam magis inclinatur. In hebreorum quorundam vocabulorum ethymis explicandis Eugibinum sequens, non nihil videtur à vero aberrare. Nam terræ nomen Eretz, quod nomen & Germani ab Adamo retinuerunt Erdt, non à Razar, quod conculcare significat, sed à Raza, quod appetere & velle significat, eo quod terra desideret & appetat herbas & fruges, aliasq; res sibi à Deo mandatas proferre. Sed de his plura maiore otio. Amantè rogo vt Doctissimum virum ad editionem maturandam horteris. Profecto physica ars manca erit, sine huius auctoris accessione. Vale.

Tui amantissimus

Iacobus Sinstedius. D.

IN ATLANTEM

Gerardi Mercatoris Aui sui.

ENtibi lector adest Atlas rediuius & ingens
 Aspice grandæ signa vetusta senis.
 Gentis Maurorum rex seruantissimus aequi,
 Atq; Mathematica clarus ab arte fuit.
 Sen genus antiquum seu robur & ardua spectes
 Falta viri similem tempora nulla dabunt.
 Ex hoc tot reges geniti virtute potentes,
 Cederet vt veros turba prophana deos.
 Hic ille, vt perhibent, stellis ardentibus aptum
 Axem humero tor sit qui geminumq; polum.
 Dicitur Alcides onus hoc subuisse, quod Atlas
 Artibus ingenius instituisse eum.
 Et quia summorum virtus imitanda virorum est,
 Hunc Anni exemplo credidit esse sibi.
 Ille feras gentes domuit, moderamine nollet
 Affellus aequo vexit & ingenium.
 Atlantem fecit præclarum docta Mathesis,
 At Mercatoris Marte Mathesis adest.
 Qui bene Cosmographi persunclius munere iusti,
 Et reliquis tantam præsternit arte viam.

Et simul his methodum præscribit & ordine ponit
 Qua sub mensuram singula quæq; cadunt.
 Qui quoq; cunctarum refert primordia rerum,
 His adhibet quam dant Biblia sacra fidem.
 Ordine secuto, commōstrat singula, laus est
 Prima Creatoris, deinde creata locat.
 Astorum voluit posthac ostendere motus,
 Et Planetarum quo vaga turba ruat.
 Quinetiam voluit stellarum pandere vires,
 Quatenus & radijs inferiora darent.
 Hinc Elementorum voluit perquirere causas,
 Ex quibus hæc mundi machina structa viget.
 Adde Geographia veterisq; nouaq; tabellas,
 Quas vastum voluit claudere scriptor opus.
 Sed gravis impedit morbus, simul ipsa senectus,
 Et mors postremum multa negavit ei.
 Quod potius fecit, commendat cetera doctis,
 Vt patria & summa consuluisse velint.

Iohannes Mercator scripsit.